

TIDEVARVET

N:r 34: 1929

Herr Trygger reser själv, ledande artikel med anledning av utnämningen av svenska ombud till Genève.

Den aktuella frågan om universitetens politiska ställning i Italien behandlas av Pier Gudro i artikeln *Historiens upprepningar*.

Bland många glädjande bevis på kolonitragårdens föreläsning om stora betydelse är också Bergshamra koloniserade utanför Stockholm, som i veckan firat 10-årsjubileum. Eva Schmidt skildrar dess välsignelse i Något att ge.

Den av Statens arbetslöshetskommission i sommar utgivna berättelsen, *Det svenska samhället och arbetslösheten 1914-1924*, förekommer under rubriken *En grå bok*.

Doktor Andrea Andreen-Svedberg skriver i *Det bäddar godt!* om distriktsmästerskapstävlingarna för damer, som den 14-15 aug. ägde rum på Enskede idrottsplats.

Från skolkongressen i Helsingör, som avslutats i denna vecka beskriver E-a R. Några människor.

I nästa nummer av Tidevarvet kommer en utförlig redogörelse och granskning att ägnas det förslag till lag om åtgärder mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art, som av 1927 års sakkunnige blivit framlagt.

Husmödrar!

Sylt, saft, konserverade grönsaker försäljes från Hornö gård, Enköping. Billiga priser. Omsorgsfullt arbete. Prisuppgift på begäran. Telefon Upplands Valby 28.

Gör ett besök i

Söders populäraste bageri

BAGARSTUGAN

Bellmansgatan 6 Hornsgatan 37

Svenska Eldbegängelse Föreningen

Norrmalmsgrög 2 Å — Stockholm

Öppen 10-4, lördags- o. helgdagsaftnar 10-2

Tel. Nörr 2200 för eldbegängelser

Nörr 2280 medlemmarnas

Avgift 10 kr en gång för alla, för begravningsförsäkrad 5 kr.

Krematorier i Stockholm, Göteborg, Örebro och Helsingborg.

Historiens upprepningar

Av PIER GUDRO

Det hände i våras vid Neapels universitet, att en av dess professorer fick en av sina föreläsningar högst betydligt störd av att några studenter roade sig med att under densamma spela fotboll i korridoren omedelbart utanför hans lärosal. Då föreläsningen var slut, gick professorn till universitetets rektor och klagade. Men avfärdades med förklaringen: meglio che sono sani che savi — det är bättre, att studenterna äro friska och sunda än lärda och gammalkloka.

Och den klagande tog avsked av sin förförman inom sig välsignande att hans lärda orsakar, att han snart kommer att göra det av universitetet och sin undervisning där.

Utän tvivel är det i detta nu åtskilliga italienska professorer som höja lövsånger över "det goda, gamla" och suckar över allsköns nymodigheter. De stormar som susat öfver det övriga Italien, ha nu börjat tränga innanför universitetens tjocka murar och intebara rört upp en hel del damm men också sopat bort åtskilligt av det torna.

Ungdomens uppfrostan är ju nämligen något fascisismen redan från början intresserat sig för, väl vetande, att det är nödvändigt, att hos de upp växande generationerna i tid söka förtätare om man vill, att rörelsen

skall kunna förkovras och bestå. En av dess allra första reformer var därför den i högsta grad omdanande skolrevolution, som går under dåvarande ekklesiastikminister Gentiles namn. Och den institution som så länge fascisismen suttit vid makten, varit den mest omhuldade och ekonomiskt mest frikostigt hjälpta av alla är "Balilla" — sammanslutningen av blivande fascister, av barnen från tre, fyra till fjorton år, klädda från den förstnämnda späda åldern i svart fez och dito skjorta och drillade i diöhrande militära färdigheter och lökåsett.

Ha de små och de halv vuxna varit synnerligen omhändertagna, så ha emellertid de något äldre, de som hunnit högre skolor och universitet, litentills lämnats något mer åt sig själva. Den nysnämnda Gentileska reformen har visserligen bringat ordning på det kaos i fråga om examensförordningar, som många års slapp slentrian och sedan efterkrigsrensens för krigsdeltagarna anordnade snabba pro-forma examina åstadkommit. En hel del sportföreningar ha vidare under direkt fascistisk egid bildats, bl. a. den genom Nobislexpeditionen även i Sverige kända S. U. C. A. I., en alpinistklubb, av vars medlemmar, som befortsättare om man vill, att rörelsen

på med att utmed Nordostlandets kust leta efter resterna av Italias ballong. Så har man avskedat några direkt antifascistiskt kämpande professorer, gjort försök med att sätta till "fascistiska studentråd", som skulle tjäna till att hålla "en politisk ordning" på de övriga studenterna, som de emellertid ej alls lyckats åstadkomma, och avvigt några upprepade, men tämligen väga, förklaringar, om att kvinnor ej längre borde tillåtas bli professorer eller docenter i historia, därför att de "som ej själva äro skapare av historia" ej "äro i stånd att förstå och följaktligen ej heller att hos andra implantera en rätt manlighetens skapande och krigiska anda" — men därvid har det fått bero. Då och då ha nog röster höjts för att man skulle grundligare "fascistisera" också universiteten och detaljerade förslag ha tid efter annan sett dagen, men så har det hela somnat av igen — tills nästa tidsningskampj.

Och under tiden ha universiteten fortsatt med att vara skälligen lieta fascistiska. En mängd av dess lärare ha visserligen intrullerat sig i det fascistiska partiet, men få äro de som gjort detta av en övertygelse så varm, att de sedan velat bibringa öfverensdensamma. Icke få torde däremot bli-

Forts. å sid. 4.

EN GRÅ BOK

Fastän Statens Arbetslöshetskommission i år utgivna stora berättelse, *Det svenska samhället och arbetslösheten 1914-1924*, behandlar uteslutande det fredliga arbetet i ett fredligt land, kan man gott räkna den till krigslitteraturen och i så fall till den, som oberoende av författarens vilja, driver en avgjord antikrigspropaganda. Det är en utförlig och saklig redogörelse för det svenska samhällets behandling av den olycka, som i krigets spår hemskote världen. Ett rikhaltigt siffermaterial belyser arbetslöshetens utbredning i vårt land under de tio åren i olika orter, län och yrken samt storleken av den, hjälpsom, som av det allmänna lämnats de enskilda. Kort sagt, man får genom denna operosonligt hållna, 665 sidor stora bok en utomordentlig inblick i det dyrbara maskineri, som är ett lands närings- och arbetsliv. Och de nästan oöverbärliga, svårigheter som uppstått, när detta maskineri genom yttre våld blir bragt ur funktion, skildras skakande, utan kommentarer. —

Att den hotande körtkristen måste anses innebära fara för arbetslöshet av betydande omfattning och med svåra sociala verkningar. — "Kommissionens beslot som sin uppfattning uttala, att genomförandet av de ifrågasatta åtgärderna (för att tillverkning och försäljning av rusgiving drycker

mätte under den rådande krisen uppmätta) otvivelaktigt skulle föranleda en omfattande arbetslöshet, varför kommissionen avstyrkte åtgärder i den riktning åttonde svenska förbunds-kongressen ifrågasatt." O. s. v.

Sveriges statliga arbetslöshetspolitik har vid upprepade tillfällen varit föremål för beröm och gärna uppställs som mönster. Detta därför att konsekvent återhållsamhet från början varit dess mest kännetecknande drag, och den därigenom i hög grad undgått att lägga hinder i vägen för arbetskraftens rörlighet samt undvikit det fastslående av löner och understöd, som skulle verkat hindrande på arbetsmarknadens naturliga återhämtning.

Allt detta är ju gamla välkända saker. Men man kan tänka sig, att det redan är många som glömt förloppet av det nästående nöd-drama, som under många år utspelades inom våra gränser. Kanske finnas också de, som väl förtrogna med de evidande detaljerna ändrat fått tillfälle att överblicka sammanhanget. Hela denna historik: å ena sidan ständer under utöfvande av sin berömvärda försiktighet, å andra sidan tusentals, hundratusentals enskilda människor, berövade tillvarons dyrbara kärna, arbetet, hållna nätt och jämt över undergångens vaterbrynn med det nödtorfliga under-

stöd, som kunde beviljas dem, historien om detta ger anledning till självrannsakan av så allvarligt slag, att det kan vara väl värt att uppehålla sig vid den grå boken.

Ansvar för de arbetslösa har hos oss alltid ansetts tillkomma kommunerna. När staten vid krigsutbrottet 1914 ingrep med vissa provisoriska åtgärder till mötande av den, befarsade arbetslösheten, ansågs hela aktionen uteslutande såsom en tillfällig kristidsföretelse. Den väntade arbetslösheten kom heller inte i sin värsta form förrän långt efter fredsslutet. Under vissa av krigsåren var tvärtom tillgången på arbetskraft mycket knapp i förhållande till arbetsstillfällena. Det alla värsta arbetslöshetsåret var 1922. Fastän de statliga åtgärderna under årens löpp komma att i någon mån förändra karaktär från företrädesvis rådgivande till samtidigt understödjande, bibehölls ständigt vissa stränga villkor för erhållande av hjälp. Arbetslösheten måste vara oförvillad, vilket begrepp nog definierades. Någon rätt för den enskilde till arbetslöshets hjälp erkändes aldrig. Hjälpen kunde alltså aldrig lämnas utan en föregående prövning av att behov verkligen förelåg.

Grundsatser om att hjälpen företrädesvis skulle bestå i arbete följdes forts. å sid. 4.

Cirkus

Sverige genomreses för närvarande av cirkus Strassburger. Detta faktum för med sig en del välkända fenomen.

Provinstidens järnvägsstation är översvämmad av småpojkar. Staketet omkring spårområdet är förvandlat till en levande mur av myllrande blåskjortar och klängande bara ben. Kedjor av småsköns stå förväntansfullt nedanför. Och under artigt jubel från skärmössorna rullar cirkus Strassburgers långa extratåg på stationen med trettio, fyrtio, femtio pryddigt nummerade och märkta vagnar, gardinprydda fönster, djur och härligt exotiska människor skådande ut genom luckorna.

Cirkus, evigt ung och evigt älskad. Den må heta Strassburger, Hagenbeck, Schumann eller Novelli, den må komma med naturens mest okända och förtjusande djur eller nija sig med vad människobarn kunna utföra av konster med husdjur och döda ting, spänningen och glädjen för den lilla fullt med sig. Det konstateras också vid varje cirkuspremiär i varje stad i alla länder och det samma gånger skrivits om filmbolagens romantiska cirkusupptågningar. Cirkus är vår gemensamma kärlek.

Intresset för denna Justiga och säkert ganska allvarliga, vandrande institution kan så rätt hedrande förmer. I en stor engelsk tidning kommenteras cirkus-kungens, "Lord" John Sangers döda lika respektfullt som en ärlig politikers eller stor författare. När tidningen säger, att det säkert kommer att glädja alla älskare av god cirkus, att den 76-åriga ledarens bortgång inte betyder att firman skall upphöra, är tidningen tydligen skall om att dela glädjen. Ty det är traditioner från Nelsons dagar, som upprätthållas. Den förste Sanger kom direkt från Trafalgar till den engelska landsvägen med ett tillskåp.

Världskriget gjorde visserligen stora skador i den flyttande cirkusens fredliga tillvaro. John Sanger måste stänga sin djurpark, hans artister och arbetare togos ut till fronten och en del av de bästa elefanterna förnedrades till att transportera krigsmaterial.

Sådana krigsaktiva avbrott anstå illa cirkusarbetet, som är byggt på internationell samverkan och har samförstånd som lösen. Ty också på den individuella uppfottrats grundas på den kärlek. Södan de staccars djuren en gång räkat i människans hälor — om det är kärleksfullt att fånga dem må lämnas därhän — bibringas de sitt nya vett efter en sådan tålamodets och vänlighetens metod, som först i sena dagar blivit rätt uppskattas inom de anstalter, där människors barn få sin skoling.

Förståelse och intresse för var och en, hänsyn och vänskap är enda villkoret för vår framgång med djuren, tillkännager Hagenbeck, känd för sitt urval av märkliga djur.

Ar det i vårt djurvänliga land onödigt att göra väsen av cirkusens mänskliga principer gentemot djuren, kunna de ju inläras för att praktiseras mot människor. Det är en gammal sanning, som väl tal att upprepas.

Jag hade en gång en oförgömlig intryck på detta tema med den store clownen Lawater Lee. Fastän bortåt 70 år är han fortfarande berömd över världen, hans dans som musikerande känd har bragt honom ära och hyllning värdig en kung. Ännu i fjol skörade han vid ett uppträdande i Köpenhamn applåder, som kommo vägnarna att skaka. En liten tunn gubbe med milda ögon, stor och sned näsa, strålande vänlig och road. Allt vad han ville berättas om sin 50-åriga cirkusbana var följande ord, viskade av en hes liten gubbröst, upprepade på tre eller fyra språk: Det behövs kärlek, mycken kärlek, kärlek till arbetet, till instrumenten och människorna. — Han lade ifrån sig sitt lilla dragpel. — Det är mycket kärlek som har gjort mig till vad jag är.

Caasan.

konsum

föreningen för lägre levnads kostnader

NÅGOT ATT GE

AV EVA SCHMIDT

MÄNNISKOR FRÅN SKOLKONGRESSEN

Man hade sänt mig ett inbjudningskort till Bergshamra kolonitragårdars årso-årsgång. Söndagsformiddag var det, och solen talade om somrar hela den, jag förskräkte bussen alldeles och gick över Lill-Jämskonen raka vägen ut.

Redan nere vid järnvägsbron invid Allkistan mötte de första festdagarna. De förmånliga sommargårdarna på Bergshamrabyn ligga härnere, de lyckliga som ha sin rektangel var och en utdragen till sjönoten, en sälsynt och avundad lyx för en kolonitragård.

Vidare måste jag vandra likväl, de lyckliga sjötomsstugorna äro blott sex, de övriga etthusdrutjugo, som bilda själva huvudområdet, ligga på en stor slät äng mellan tvänne vägar, helt nära Bergshamra forna corps de logis.

Jag vet inte, om Bergshamrakolonien är en av de största av de femtio kolonitragårdarna, som sluta till Stockholm, vad jag vet är, att av de 10-12, som jag de sista två åren övervändrat, är den den mest rikdomliga.

För länge sedan har jag också varit invid Stockholm som i landsortstadsdärnas nejder, att kolonitragårdarna med stugor äro de bäst grönadade och med de rikaste skördarna. Aven sedda enbart ur skönhetssynpunkt har jag funnit dem bära alla förtärderna — om jag försöker att inte se och inte tänka på källrarna, de cementerade, storstrama, förmögna källrarna med hundra och en förtärdiska Weekes-glas på flytlorna, om jag också försöker att inte tänka på djupet ned, och om jag stirrar idealistiskt allena ned över blomornas fält, fast beslutat att endast resonera om skönhetssynpunkten, så står regeln orubbad likväl: de små stugorna göra sommar-

tavlän vackrare, de vita, röda och brunrör till stationen om kvällen — den sensationen var icke i de släta salarna vid gatan inne i staden.

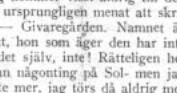
Men jag driver här från gård till gård, jag kommer visst aldrig till den som jag ursprungligen menat att skriva om — Givaregården. Namnet är bara mitt, hon som åger den har inte satt på det själva, inte! Rätteligen ber stugan någonting på Sol — men jag säger inte mer, jag förs då aldrig mer gå ut och gå i ring kring krustårshäcken sköna —

Givaregårdens tillkomst och historia är denna:

En liten fin gammal fröken — och inte så gammal heller — flyttar för åtta år sedan från landsorten till Äro fötterna och benen besvärliga,

skäta med vår Wizard-fotoprecialist Fräk Hudberg. Låt henne närmare visa Er och förklara för Er dels hur det låta, metallösa Wizard-fotostödet och dels hur den gammilla, tvätt- och stoppara Wizard-äderbräcks-trumparna verkar. Alla råd och uppläggningar lämnas kostnadsfritt.

Tel. Norr 6100.

Äro fötterna och benen besvärliga,

skäta med vår Wizard-fotoprecialist Fräk Hudberg. Låt henne närmare visa Er och förklara för Er dels hur det låta, metallösa Wizard-fotostödet och dels hur den gammilla, tvätt- och stoppara Wizard-äderbräcks-trumparna verkar. Alla råd och uppläggningar lämnas kostnadsfritt.

Tel. Norr 6100.

Kungsgatan 4, andra huset från Stureplan

12 1/2
öre pr. lit.

1/5-del
av det som betalas för övriga förmåliga bordsvatten kostar

LITHINES
du Dr. Guatlin.

Välsmakande, hälsosamt, lukt kolsyrat.
Rekommenderas av läkare vid ungradierade.

På alla apotek i 12-literspaket à 1.50.

Borta i stads raden av det blompraktiska trädgårdsfältet ligger inne vid själva skogskanten en stor, rymlig stuga. Den har en mycket stor gårdsplan, kanske litet större än alla de andra, men den har inte så många sorters blomner eller så tät plantera- baretter, ingen bärgård, men kallar den inte heller för trädgårdstuga, bara sommarstuga. Och här måste man stiga inomhus för att se det minutösa arbetet. Stugrummet, som icke har sopplattor utan endast vägg- bänkar och bord, har "inlagda" väggar i beige och brunt, plywoodskivor, utvalda så att trätets ådror framträtt i den vackraste teckning, inramade av smala lister till rumstörnen. Fönstrets små rutor äro färgade och blyinfattade, lyktan i taket handdamrad. — Det är Nyföreningens unga elever av snickare och smeder, som arbetat in sin hänghängvet härute, stugan är deras gemensamma sommarslott, under hösten och våren endast en söndagsstuga — då binder arbetet i anstalten vardagarna — men om somrarna, då endast ett fåtal elever med lärarinnor kvarstannat i staden, får man var dag hit ut, tar den färdiglagda middagen med, och den stora bärån blir matsal, hängmattnast ständigt för dagens bästa arbetsprestation! Det gör inte så mycket, att man inte hinner ordna finaste rabatter och pergolalagningar eller värda koksträdgårdsländ — över matsalsbärån susar tillskogen, och vännen lysor över vägen när man vand-

er blomblyttid och fruktfullt kolonitragård. Hennes hjärta, som hon trodde förtorkat sedan hennes barndoms hundra gjökta bort efter föräldrarnas död, sjönk ned i kolonibaddens blomdjup med detsamma. Men sedan, som den redbart praktiska natur hon tillika är, tog hon pennan och block och kilade till de sakkunniga och samlade siffror. De samstämmiga tabeller hon fick för årsutgifterna voro: arrende och skatt — för 600 kvm. — 110 kr., vattnet, trädbesprutningsavgift 20 kr., gödning, planter och frö ca 30 kr. Det årstraget räckte hennes kapitalräntor till. — Två år därefter bodde hon i Givaregården — när hennes stora stockholmssläkt flyttade till sommarlojen, till lodotter och pensionat, flyttade hon till kolonien, hon flyttade mycket tidigare för resten, ibland i mycket hjärta gladdes. Hon hade många olika sorters blomner, hon hade en pergola, som clematis svävade om och hennes anläggning tindre gladare är från år. Men i första hand så hade hon jordgubbsland den icke grävde själv, men som gävo ett par hundra liter i skordens dr. Dessutom en krushärbäck. Och i augusti—september, när stora släkten ren kommit till stan, skrev hon biljetter in: — Ni kommer väl ut nu! Ni kommer väl ut till kaféer och jordgubbar i min bergoma i kväll, ni ska få resa med bergoma in! Om höstarna hade hon lastbil till stan.

Vi står till tjänst!

<p>BILSKOLA EKMANS BILSKOLA Norrländsgatan 31 Norr 16333</p>	<p>FOTOMAGASIN Bennos Fotomagasin A-B. Drottning. 15. Tel. 135 26. N. 834 Kodak Kameror & Kodak Film.</p>	<p>HOTELL Hotell Espalanede Fra Anna Pahlström Blasieholmsgatan 3, Stockholm.</p>	<p>OPTIKER Ha Eder glas- ögon gjorts derf. i Ring 108374 Hämtas. Sjagen. Hemsändas H. Sjögren & Co. BILLETÖSSÖ. (Svea Sveriges Helsingg.)</p>	<p>GRAMMOFONER o. SKIVOR Gottfr. Johansson VASTERLÄNGGATAN 78. Tel. 11 1053, 10 41 88. 20 21 21. Musikinstrument & Grammfonor Gottfr. och min.</p>
<p>BLOMMOR Elsa Lindholms BLOMSTERHANDEL Karlavägen 5 - Norr 5. 38 38 Utför alla slags binderarbeten</p>	<p>FLAGGOR FLAGGOR alla slag. FLAGGOR m. m. i part och minut. Begär offert. GRETA ZAOUH Östgötagatan 73 B. Tel. S. 109 09. Mångårigt praktisk.</p>	<p>JUVELERARE Juvelerare H. Moberg Kornhamnstorg 49, telefon 99 67 Matsilver, nyssilver o. alka silver. Brilliant, bästa patsmedel för silver och nyssilver.</p>	<p>PARFYMER Parfymier, Tvålar och Borstar Reklamering hos MARTA DORFF Biblioteksgatan 11 (Stureplattan) Tel. Norr 246 95</p>	<p>PIANINON o. FLYGLÅR J. P. Löfberg Hövelerantör Gr. 1881. N. V. H. E. T. Små Mig- nors-Pianinon, Clavich. o. Guzmedel, Väster- sås 1925. Göta- och villkor. Telefon 94 39. Malmstadsdg. 34.</p>
<p>DANSKA HEMBAGERIET Kronobergsgratan 7 Innehavare: Elsa Sundin Gott Bröd hemsändes Ring Kungsh. 2432</p>	<p>HANDARBETEN H. Johnson & Co Schéelegatan 9 - Stockholm Telefon K. 18 99 Rekommenderas allt rättilliga och modernare av finska Handarbeten Svevia m. s. s. Modertast. greier.</p>	<p>KEMISK TVÄTT A-B NYA BLÅ HAND Etabl. 1858 - Liljeholmen Skönfärgeri och Kemisk Tvättanstalt Tel. Liljeh. 23, söder 33426</p>	<p>SILKESSTRUMPOR Silkesstrumpor och alla slags tricot uppmaskas och lagas. Öbs! Priser utan kon- kurrens. Haldins Atejle Tel. 13319 Malmstadsugatan 48 a, 2 tr.</p>	<p>PAGOD Konditori-restaurant i So. Kungstornet Lunch från 1:25 Middag fr. 1:50 Sovare från 1:50 Konditorier hela dagen. Händerande kaféer Över Stockholm, Mälaren och Sattelön. - Norr 57 48.</p>
<p>GLASMASTERI J. L. LARSSONS EFFR. Knut Nystrand Glasmästari & Ramaffar Södermannag. 8, Stockholm REKOMMENDERAS. Läge prisen. Tel. S. 309 14</p>	<p>HEMSLÖJD Hemslöjdsförbundet för Sverige. Permanent utställning och försäljning: Kungsgat. 33, S. Kungstornet Stockholm. Tel. Norr 138 188 Sommarmatior, sommarudkar, bom- styggar till sommarräkningar. Priser på begäran.</p>	<p>MÖBLER MÖBLER köpas bäst och billigast i Rockströms Möbelfaffär Hantverkaregatan 7, Stockholm Kungsh. 328 78</p>	<p>SLOJDAFFÄR Erik Gillbergs Slojdaffär (H. G. Anderson) 4 NORMMÄSTORG 4 (Öva. H. Svanenborgs) Lager av Laggkärl, Korgar, Trappstap- gar, Bord o. Stolar Beställ. emot. Tel. 11889 N. 112 27</p>	<p>ÖRJANSBODEN Regeringsg. 67 (Infr. Låstakareg.) tel. Norr 199 Svensk Konst, Svenska Konsthantverk Speglar, lampetter, belysningar, ljus och stakar, handmålat porcellin</p>

